

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl soudcem Mgr. Janem Šmakalem ve věci

žalobce: **N. R.**
toho času v Zařízení pro zajištění cizinců Balková
proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra,**
sídlem Nad Štolou 936/3, Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-1109/BA-BA07-BA06-PS-2024 ze dne 22. 8. 2024,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce byl dne 19. 8. 2024 zajištěn za účelem správního vyhoštění. Dne 21. 8. 2024 podal v zařízení pro zajištění cizinců žádost u udělení mezinárodní ochrany.
2. Naříkaným rozhodnutím jej žalovaný zajistil podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, protože dospěl k závěru, že je nebezpečí, že by žalobce mohl mařit nebo ztěžovat výkon rozhodnutí o správním vyhoštění. Žádost o mezinárodní ochranu žalobce podal až

v reakci na zajištění ze strany policie a hrozbu nuceného návratu do vlasti, jinak by pro to neměl důvod. Možnost uložení zvláštních opatření podle § 47 zákona o azylu žalovaný vyloučil právě pro předpokládatelný nedostatek spolupráce žalobce se státními orgány. Dobu zajištění žalovaný stanovil na 140 dnů s tím, že po této době lze předpokládat nabytí právní moci rozhodnutí o mezinárodní ochraně. Nelze vyloučit, že žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany bude posuzována věcně a že toto řízení bude trvat cca polovinu zákonné doby pro rozhodnutí, tj. 90 dnů. K tomu žalovaný připočetl 15 dnů odpovídající lhůtě k podání žaloby proti rozhodnutí o mezinárodní ochraně, 30 dnů odpovídající případnému rozhodování správního soudu o přiznání odkladného účinku žalobě a 5 dnů na předpokládanou dobu doručování všech listin v soudním řízení.

II. Řízení před soudem

3. Proti rozhodnutí žalovaného o zajištění žalobce brojil žalobou a navrhl, aby jí byl přiznán odkladný účinek. V žalobě namítl, že žalovaný dostatečně nezhodnotil konkrétní okolnosti jeho případu. Jeho žádost nebyla účelová, tj. jen proto, aby se vyhnul správnímu vyhoštění. Žalobce nebyl plně seznámen s důsledky svého nelegálního pobytu na území ČR, jinak by o mezinárodní ochranu požádal dříve. Nemohlo mu být proto kladeno k tíži, že o mezinárodní ochranu požádal až v zajištění. Nadto žalobce uvedl relevantní důvody své žádosti o mezinárodní ochranu. Rozhodnutí o zajištění bylo ve vztahu k těmto okolnostem nepřiměřené, bylo možné využít mírnějších opatření. Pokud by žalobci bylo umožněno, aby se zdržoval v pobytovém středisku, jeho zdravotní stav by byl lepší, neboť v zařízení pro zajištění cizinců trpí úzkostmi a depresemi. Rozhodnutí bylo rovněž ve vztahu ke stanovení doby zajištění nepřezkoumatelné.
4. Žalovaný považoval žalobu za nedůvodnou. Zdůraznil, že žalobce je zapsán v evidenci nežádoucích osob do 6. 7. 2024. V roce 2022 mu bylo uloženo správní vyhoštění na dobu dvou let, přičemž žalobce z území ČR nevycestoval. Dne 19. 8. 2024 bylo žalobci uloženo správní vyhoštění na dobu 4 let. Z těchto okolností je zřejmé, že žalobce podal žádost o mezinárodní ochranu pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění. Na závěr žalovaný uvedl, že v zařízení jsou poskytovány služby sociálního pracovníka a psychologa, případně i psychiatra.

III. Procesní úvahy soudu

Odkladný účinek žaloby

5. Soud nerozhodoval o odkladném účinku žaloby, neboť to nebylo účelné s přihlédnutím ke skutkovým okolnostem případu, tvrzením žalobce a krátké zákonné lhůtě pro rozhodnutí. V obdobné procesní situaci může být odkladný účinek přiznán jen zcela výjimečně tehdy, kdy okolnosti případu (bez dalšího) odůvodňují faktické propuštění ze zajištění (srov. usnesení NSS č. j. 9 As 130/2011-71 ze dne 19. 11. 2011, č. j. 4 Azs 276/2023-34 ze dne 28. 8. 2023; rozsudek KS v Plzni č. j. 35 A 4/2023-38 ze dne 28. 11. 2023 a řadu dalších rozhodnutí zdejšího soudu z poslední doby).
6. V konkrétních okolnostech věci pak soud neshledal potřebu jakékoliv dočasné úpravy poměrů.
7. Žalobce uvedl, že jeho pobyt v zařízení pro zajištění cizinců má nepříznivý dopad na jeho zdravotní stav (trpí úzkostmi a depresemi). K tomu soud připomíná, že před správními orgány žalobce nezmínil žádné své dřívější zdravotní problémy. Při výslechu u policie dne 19. 8. 2024 uvedl, že je zdravý, žádné léky neužívá, přičemž nenavštěvuje ani žádného lékaře. Za toho stavu nebyl důvod se domnívat, že zajištění bude mít na žalobce

nepřiměřeně nepříznivé zdravotní dopady a zjišťovat k tomu jeho zdravotní stav podrobněji před rozhodnutím o zajištění.

8. Ve vztahu k vývoji zdravotního stavu v zajištění žalobce nic bližšího neuvedl (např. jak se projevují jeho „veliké zdravotní potíže“) a nenavrl žádné důkazy. Za toho stavu žalobce neosvědčil jako pravděpodobné, že mu v zařízení hrozí nějaká újma. K tomu přistupuje i skutečnost, že se žalobce v zařízení může obrátit na sociálního pracovníka a psychologa, případně i na psychiatra.
9. Teprve pokud by žalobce osvědčil, že tyto možnosti mu nejsou dostupné nebo že nejsou účinné, lze uvažovat o tom, že by mu hrozila v zařízení nějaká újma. To však žalobce ani netvrdil.
10. Protože nebyly dány důvody pro dočasnou úpravu poměrů, soud s ohledem na krátkou lhůtu pro rozhodnutí ve věci samé nerozhodoval o odkladném účinku samostatným výrokem a rovnou rozhodl o žalobě společně se sdělením důvodů vztahujícím se k odkladnému účinku [srov. nález sp. zn. III. ÚS 3425/16 ze dne 23. 8. 2017 (N 154/86 SbNU 563)].

Rozsah přezkumu

11. Podle závěrů rozsudku Soudního dvora EU ve věcech C-704/20 a C-39/21 *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* ze dne 8. 11. 2022 se krajský soud nemůže omezit na přezkum zákonnosti rozhodnutí o zajištění v mezích žalobních bodů. Musí přihlížet i k vadám a nezákonnostem rozhodnutí, které zjistí sám, bez ohledu na námitky uplatněné žalobcem.
12. To však neznamená, že by se v řízení uplatňovala vyšetřovací zásada. Tímto směrem totiž Soudní dvůr EU své závěry neformuloval: podle něj musí být krajský soud *schopen zjistit* si jakoukoliv jinou skutečnost relevantní pro rozhodnutí *v případě, že to považuje za nutné* („must be able to consider ... should it so deem necessary“, „muss in der Lage sein ... falls sie dies für erforderlich hält“; odst. 87 rozsudku). Krajský soud musí přihlídnout *ke všem okolnostem*, zejména skutkovým, *kteře mu byly předloženy, jak jsou doplněny nebo objasněny* v rámci procesních opatření, která považuje za nezbytné přijmout na základě svého vnitrostátního práva, a *na základě těchto okolností* případně uplatnit nesplnění podmínky zákonnosti plynoucí z unijního práva, i když toto nesplnění nebylo uplatněno dotyčnou osobou“ („must take into consideration all the elements ... brought to its knowledge, as supplemented or clarified in the context of procedural measures ... and, on the basis of these elements“, „sämtliche ihr zur Kenntnis gebrachten ... Umstände berücksichtigen, wie sie im Rahmen von Prozessmaßnahmen ergänzt oder aufgeklärt werden, ... und anhand dieser Umstände“; odst. 88 rozsudku).
13. Těmto závěrům Soudního dvora je třeba rozumět v tom smyslu, že krajský soud není vázán žalobními body (výjimka z § 75 odst. 2 s. ř. s.) a nad jejich rámec zohlední skutkové a právní otázky, které v řízení *vyšly najevo*. To jsou otázky, které vyplynuly z obsahu spisu, popřípadě z průběhu řízení, byť třeba na základě aktivity soudu. Oproti tomu soud není oprávněn bez omezení vyhledávat a ověřovat každý možný důvod nezákonnosti a verifikovat každou jednotlivou rozhodnou otázku. Přezkumná povaha řízení a zásadní uplatnění projednací zásady vyplývající z použitelného vnitrostátního práva stále (ještě) odpovídají požadavkům Soudního dvora.
14. Krajský soud v Plzni tedy souhlasí se závěry Krajského soudu v Brně vyjádřenými v rozsudku č. j. 34 Az 36/2022-32 ze dne 21. 11. 2022, č. 4439/2023 Sb. NSS *po jejich doplnění o podstatné hledisko*: správní soud je oprávněn, resp. povinen identifikovat

případné další nezákonnosti zajištění cizince, *pokud v řízení vyjdou najevo*.

IV. Posouzení věci

15. Žaloba není důvodná. Ve věci byly důvody se domnívat, že žalobce podal svou žádost pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění a že mírnější opatření nebudou účinná. V řízení nevyšly najevo žádné okolnosti, které by měly vliv na zákonnost (rozhodnutí o) zajištění žalobce.
16. Žalovaný zajistil žalobce podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona azylu. Podle tohoto ustanovení může Ministerstvo vnitra v případě nutnosti rozhodnout o zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany v zařízení pro zajištění cizinců, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření, jestliže byla žádost o udělení mezinárodní ochrany podána v zařízení pro zajištění cizinců a existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, nebo je pozdržet, ačkoliv mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve.

Podání žádosti o mezinárodní ochranu

17. První podmínkou zajištění žalobce bylo podání žádosti o mezinárodní ochranu. Její podání nebylo ve věci sporné, účastníci se na jejím podání shodli.
18. Soud v této otázce vzal na vědomí právní názor Nejvyššího správního soudu v rozsudku č. j. 5 Azs 419/2019-49 ze dne 8. 2. 2021 směřovaný právě vůči Krajskému soudu v Plzni. V něm Nejvyšší správní soud konstatoval (dokonce ve věci zajištění), že žádost podanou na standardizovaném formuláři s názvem „Žádost o udělení mezinárodní ochrany“ *nelze z hlediska materiálního za žádost o mezinárodní ochranu vůbec považovat*. Tento právní závěr Nejvyššího správního soudu byl vyjádřen obecně, a představuje tedy relevantní názor pro rozhodovací praxi ve správním soudnictví (§ 12 odst. 1, § 17 odst. 1 s. ř. s.; srov. i odst. 64 rozsudku NSS č. j. 10 Azs 12/2023-67 ze dne 8. 3. 2023). Relevance tohoto závěru byla *ceteri paribus* potvrzena i nedávným rozsudkem č. j. 4 Azs 366/2023-34 ze dne 13. 6. 2024, odst. 32–34.
19. S ohledem na okolnosti případu však soud neshledal, že by se názor rozsudku č. j. 5 Azs 419/2019-49 musel nutně uplatnit. Soud dlouhodobě vychází z toho, že podání formuláře žádosti o mezinárodní ochranu, které podle Nejvyššího správního soudu není projevem vůle ve smyslu § 3 odst. 1 zákona o azylu, je v průběhu řízení možné později zhojit tím, že cizinec projeví vůli jiným způsobem, z něhož by bylo zřejmé, že cizinec hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu.
20. V nyní souzené věci žalobce v rámci pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedl důvody, pro které žádá o mezinárodní ochranu. Za toho stavu soud neshledal, že na procesní stav tohoto konkrétního případu měl nahlížet tak, jako by žalobce vůbec nepodal žádost o mezinárodní ochranu.

Podání žádosti pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění

21. Druhou podmínkou je existence oprávněných důvodů se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění.
22. Žalobce namítl, že tomu tak není. Nelze mu klást k tíži, že žádost podal až po zajištění. Protože je neznalý práva, nemohl si uvědomit důsledky.
23. Pro naplnění důvodu zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu postačí zjištění,

že existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o mezinárodní ochranu byla podána *pouze* s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání, nebo je pozdržet (k významu slova „pouze“ srov. rozsudek KS v Plzni č. j. 17 A 121/2019-74 ze dne 24. 7. 2019): skutečnost, že žadatel uvádí skutečnosti, které mohou být při meritorním posouzení shledány azylově relevantními, zajištění nevylučuje. Vážně míněná žádost o mezinárodní ochranu podaná v zajištění zůstává „pouze“ účelovou, jestliže z okolností případu (např. dosavadní jednání cizince, délka pobytu na území, osobní poměry apod.) plyne motivace žadatele vyhnout se správnímu vyhoštění (srov. rozsudky NSS č. j. 10 Azs 284/2016-35 ze dne 15. 2. 2017 a č. j. 4 Azs 9/2017-31 ze dne 28. 2. 2017). S přihlédnutím ke znění čl. 8 odst. 3 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU je tedy nezbytné, aby žádost o mezinárodní ochranu měla účel mařit vyhoštění a představovala tak zneužití práva, nikoliv jeho využití (ke zneužití práva jako podmínce zajištění srov. rozsudek NSS č. j. 1 Azs 349/2016-48 ze dne 28. 6. 2017 nebo stanovisko generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie ve věci C-534/11 Arslan).

24. Dobrověrné podání žádosti o mezinárodní ochranu po zajištění sleduje dva propojené účely: žadatel se brání nucenému opuštění státu jako průvodní jev toho, že zde především hledá mezinárodní ochranu. O zneužití práva je možné uvažovat v situaci opačné, tedy pokud by žadatel usiloval o mezinárodní ochranu pouze za účelem mařit vyhoštění (a nestál o mezinárodní ochranu, případně věděl, že její podmínky nesplňuje), nebo pokud by účel mařit představoval hlavní účel žádosti (žadatel chce vyhoštění zdržet a zároveň spoléhá se na to, že mu mezinárodní ochrana může být i poskytnuta). Skutečnost, že žadatel mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve, je v takových případech jedním z možných znaků účelovosti, bez dalšího ji však neprokazuje [srov. opět čl. 8 odst. 3 písm. d) směrnice Rady 2013/33/EU].
25. V poměrech souzené věci to znamená, že si žalovaný měl učinit konkrétními skutečnostmi podložený závěr, zda existují oprávněné důvody se domnívat, že žalobce svou žádost podal toliko s účelem mařit vyhoštění. To žalovaný dovodil na základě toho, že se žalobce bez oprávnění nacházel od 16. 10. 2020 na území České republiky, přičemž dne 4. 6. 2022 mu bylo uloženo správní vyhoštění na dobu 2 let. Žalobce ale ve stanovené lhůtě ze země nevycestoval. To odůvodnil tím, že v Moldavsku není práce, byl v té době závislý na drogách, tedy celkově byl ve špatném stavu. Dále uvedl, že k České republice nemá žádný vztah a v zemi původu mu nic nehrozí. Žalobce žádost o mezinárodní ochranu podal až po zajištění, přičemž z průběhu správního řízení nevyplynulo ničeho, proč by tak nemohl učinit dříve. Žalobce tedy původně neměl v úmyslu hledat v České republice mezinárodní ochranu a učinil tak až poté, co byl zajištěn za účelem hrozícího vyhoštění.
26. Tato zjištění poskytují dostatečnou a konkrétní oporu pro oprávněnou domněnku žalovaného, že hlavním účelem žádosti žalobce bylo vyhnout se aktuálně hrozícímu nucenému výkonu vyhoštění, nebo je alespoň ztížit. Jde ostatně o typické důvody odůvodňující rozhodnutí podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu.

Neúčinnost zvláštních opatření

27. Další žalobní námitky směřovaly proti neuplatnění zvláštních opatření podle § 47 odst. 1 zákona o azylu. Zvláštním opatřením se rozumí rozhodnutím ministerstva uložená povinnost žadatele o udělení mezinárodní ochrany a) zdržovat se v pobytovém středisku určeném ministerstvem, nebo b) osobně se hlásit ministerstvu v době ministerstvem stanovené.

28. Napadené rozhodnutí je v tomto ohledu přezkoumatelné, neboť obsahuje srozumitelné a dostatečné důvody pro závěr o nezbytnosti zajištění žalobce.
29. Účelem zajištění žadatele o mezinárodní ochranu podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu není pouze zabezpečit jeho účast v řízení o mezinárodní ochraně, ale *především zabezpečit jeho dostupnost pro výkon rozhodnutí o vyhoštění* pro případ, že by se toto rozhodnutí stalo vykonatelným v důsledku negativního výsledku řízení o mezinárodní ochraně. Při posouzení účinnosti zvláštních opatření podle § 47 zákona o azylu pak je třeba přihlídnout k důvodu zajištění a hodnotit, zda by uložením pouze zvláštního opatření nebyl zmařen cíl, k němuž by jinak zajištění směřovalo. Je proto namístě zohlednit mimo jiné i pobytovou historii žadatele o mezinárodní ochranu (srov. rozsudky NSS č. j. 1 Azs 349/2016-48 ze dne 28. 6. 2017, č. j. 1 Azs 119/2018-28 ze dne 7. 2. 2019 a přiměřeně i usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 5 Azs 20/2016-38 ze dne 28. 2. 2017, č. 3559/2017 Sb. NSS).
30. Jakkoliv nelze paušálně vyloučit možnost uložení zvláštních opatření v případech existence důvodu zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, jejich neúčinnost bude častější než v případě zvažování alternativ k jiným důvodům zajištění. Správnímu orgánu nic nebrání, aby stejné okolnosti zohlednil jak při zvažování nutnosti zajištění, tak při souběžných úvahách o účinnosti zvláštních opatření – v zásadě jde totiž o vzájemně se překrývající a doplňující úvahy, při kterých mohou být tytéž okolnosti důvodem jak pro zajištění, tak pro vyloučení aplikace zvláštních opatření (srov. rozsudky NSS č. j. 1 Azs 126/2018-33 ze dne 7. 2. 2019, č. j. 4 Azs 105/2017-24 ze dne 14. 7. 2017).
31. Těmto požadavkům napadené rozhodnutí odpovídá. Vychází z toho, že žalobce neuposlechl správní vyhoštění, na území České republiky se nachází neoprávněně, přičemž k němu nemá žádný vztah: nikoho nezná, není nikde hlášen k pobytu, nemá prostředky k běžnému životu a není nikdo, kdo by za něj složil finanční záruku. Za toho stavu nebylo lze očekávat, že se žalobce dobrovolně podrobí uloženým omezením a bude k dispozici pro řízení o udělení mezinárodní ochrany, případně řízení o vyhoštění, tedy že zvláštní opatření bude dostatečné (srov. přiměřeně rozsudek NSS č. j. 5 Azs 107/2020-46 ze dne 25. 6. 2020, č. 4058/2020 Sb. NSS, odst. 55–56).
32. K důrazu žalobce na případná příznivá vliv zvláštních opatření lze jen zopakovat výše uvedené: v době rozhodování žalovaného nebyly důvody se domnívat, že by zdravotní stav žalobce byl nepříznivý a bylo jej třeba kompenzovat uložením mírnější zasahujícího zvláštního opatření. Tuto potřebu žalobce neosvědčil ani v řízení před soudem.

Stanovená doba zajištění

33. Dále žalobce uplatnil námitku nepřezkoumatelnosti ve vztahu ke stanovení doby zajištění. Tato námitka není důvodná.
34. Podstatnou okolností pro odůvodnění stanovené doby zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu je skutečnost, že v tomto typovém případě je účel zajištění z povahy věci provázán s délkou řízení o mezinárodní ochraně. Účelem zajištění je zde potřeba překlenout dobu, po kterou je vedeno řízení o mezinárodní ochraně, které bylo zahájeno účelovou žádostí cizince. Doba zajištění podle tohoto ustanovení se proto bude odvíjet od předpokládané délky řízení o mezinárodní ochraně. Cizince nelze zajistit na dobu kratší, než je doba řízení o mezinárodní ochraně – opačný postup by vedl ke zmaření účelu institutu zajištění dle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu (srov. rozsudek NSS č. j. 1 Azs 363/2017-38 ze dne 23. 1. 2019).

35. Právě z tohoto hlavního účelu zajištění a jeho vazby na řízení o mezinárodní ochraně žalovaný vycházel. Výslednou dobu zajištění 140 dnů stanovil jako součet poloviny zákonné lhůty pro rozhodnutí o mezinárodní ochraně, tj. 90 dnů, 15 dnů odpovídajících lhůt k podání žaloby proti rozhodnutí o mezinárodní ochraně, 30 dnů odpovídající případnému rozhodování správního soudu o přiznání odkladném účinku žalobě a 5 dnů na předpokládanou dobu doručování všech listin v soudním řízení.
36. Tato úvaha odpovídá předpokladatelnému průběhu správního a soudního řízení ve věci žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany. V tomto ohledu je rozhodnutí žalovaného přezkoumatelné, neboť jsou z něj zřejmé konkrétní úvahy vztahované ke konkrétním okolnostem případu žalobce (ke shodnému závěru dospěl KS v Plzni např. v rozsudcích č. j. 33 A 33/2024-24 ze dne 3. 9. 2024, č. j. 35 A 27/2024-25 ze dne 5. 9. 2024; ještě dříve pak KS v Ostravě v rozsudku č. j. 18 Az 10/2024-22 ze dne 19. 8. 2024).
37. Protože je úvaha žalovaného přezkoumatelná, je pro soudní přezkum podstatné, že *stanovení doby zajištění spadá do správního uvážení* žalovaného (srov. explicitně k § 46a zákona o azylu rozsudek NSS č. j. 9 Azs 81/2014-56 ze dne 19. 2. 2015, dále pak přiměřeně rozhodnutí č. j. 4 Azs 18/2024-52 ze dne 27. 5. 2024, č. j. 1 Azs 270/2022-60 ze dne 17. 1. 2023, č. j. 7 Azs 292/2021-26 ze dne 11. 1. 2022, č. j. 10 Azs 85/2018-33 ze dne 16. 5. 2018, č. j. 1 As 93/2011-79 ze dne 19. 10. 2011 aj.). Z této dlouhodobé judikatury nevyplývá, že by uvážení správního orgánu bylo konkrétně omezeno či dokonce vyloučeno.
38. Z hlediska výslovných zákonných kritérií soudního přezkumu se tak soud zabýval tím, zda žalovaný překročil zákonné meze správního uvážení či zda jej zneužil (§ 78 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). Nic takového konstatovat nelze a jiná kritéria soudu nenáleží hodnotit.
39. Stanovená doba 140 dnů zajištění odpovídá zákonem předvídané mezi 180 dnů nejdelšího možného zajištění podle § 46a odst. 5 zákona o azylu. Úvaha žalovaného v obecné rovině obстоjí také co do účelu zajištění: žalovaný navázal stanovenou dobu na dobu možného trvání řízení o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany [§ 27 odst. 1 písm. a) zákona o azylu] a dobu potřebnou pro související úkony. Ve výsledku tedy žalovaný dobu zajištění určil tak, že zajištění bude končit v době, kdy by mělo být (pravomocně) jasno o právním osudu žádosti žalobce o mezinárodní ochranu včetně případné ingerence správního soudu při dočasné úpravě poměrů. To přesně odpovídá účelu zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu (srov. cit. rozsudek č. j. 1 Azs 363/2017-38).
40. Judikatura správních soudů dovodila, že meze správního uvážení jsou dány nejen explicitní zákonnou úpravou, ale také zákazy libovůle a diskriminace, příkazem zachovávat lidskou důstojnost, respekt principu proporcionality a rovnosti.
41. Z výše uvedeného nelze dovodit (a žalobce to ani netvrdil), že by stanovená doba zajištění byla vůči němu diskriminační či nerespektovala jeho důstojnost jako lidské bytosti. Žalovaný nejednal ani libovolně: uvedl konkrétní důvody, jak určil výslednou dobu zajištění. Tyto důvody jsou nutně hypotetické, protože z povahy věci vychází z budoucího předvídatelného, tj. hypotetického průběhu řízení o žádosti žalobce o mezinárodní ochranu. Podstatné je, že lze předpokládat žalovaným představený průběh řízení o žádosti žalobce o mezinárodní ochranu. Potud tedy mají úvahy žalovaného skutkovou oporu v okolnostech případu i obsahu spisu.
42. O překročení mezí správního uvážení nevypovídá ani otázka přiměřenosti doby zajištění. V době rozhodování žalovaného nelze s jistotou určit dobu trvání řízení o žádosti žalobce o mezinárodní ochranu. Pokud by toto řízení trvalo po celou dobu 180 dnů, přestože bylo

vedeno s náležitou pečlivostí, není v obvyklých skutkových okolnostech možné konstatovat nepřiměřeně dlouhou celkovou dobu zajištění. Zákonný účel zajištění – realizace vyhoštění a tím zprostředkovaně efektivní kontrola nelegální migrace – by u takového zajištění stále trval a zároveň převažoval nad zájmem cizince na osobní svobodě. Šlo by ostatně o skutkově nesrovnatelný případ s judikovanými případy protiprávního zbavení osobní svobody v trvání okolo tří let, které řešil ESLP v rozsudcích ze dne 15. 11. 1996 ve věci Chahal proti Spojenému království, č. 22414/93, a ze dne 11. 10. 2011 ve věci M. a ostatní proti Bulharsku, č. 41416/08.

43. Za toho stavu soudu nenáleží nahrazovat úvahu správního orgánu vlastní úvahou, že by zajištění stanovené ve výroku rozhodnutí mohlo být kratší o 15, 20 či 35 dnů (téměř vždy by mohlo), ale pouze korigovat excesy v právní úvaze či posouzení skutku. Takový exces v souzené věci dán není. Žalobce byl dosud zajištěn po dobu 4 dnů, resp. 40 dnů (ke dni rozhodnutí žalované, resp. ke dni rozhodnutí soudu). Jak tomu možná bude za dalších 100 dnů, nelze vůbec předvídat nad rámec obecné úvahy uvedené žalovaným. Ke dni rozhodnutí soudu tedy jde o dobu přiměřenou a úvaha žalovaného o budoucím vývoji není zjevně nepodložená.
44. Vedle toho pak nelze opomenout, že povinností žalovaného je průběžně vyhodnocovat situaci a zkoumat, zda trvají důvody pro zajištění. Pokud by tedy řízení o žádosti žalobce trvalo kratší dobu než 3 měsíce nebo pokud by odpadly jiné předpoklady, ze kterých žalovaný původně vycházel, musí žalovaný odpovídajícím způsobem reagovat, případně i žalobce přezajistit, nebo bezodkladně propustit (§ 46a odst. 10, 11, 13 zákona o azylu).
45. Tomu odpovídá role soudu při přezkumu zákonnosti omezení osobní svobody ve smyslu čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Předmětem přezkumu je především *samotné zajištění*. Změna okolností nastala po rozhodnutí o *zajištění* nemusí podléhat soudnímu přezkumu v této fázi; postačí, že žalobce může požádat o propuštění ze zajištění, resp. úpravu poměrů v zajištění – i to dostačuje požadavku účinného přezkumu v rozumných intervalech (srov. rozsudek ESLP ve věci č. 38822/97 Shiskov proti Bulharsku ze dne 9. 1. 2003, odst. 88 a 89).
46. Totéž lze dovodit z čl. 15 odst. 1, 3 a 4 směrnice 2008/115. Podle ní musí být zajištění v každém případě přezkoumáváno v přiměřených časových odstupech na žádost dotčeného státního příslušníka třetí země nebo z moci úřední. V případě dlouhodobého zajištění podléhá tento přezkum soudnímu dohledu. Ukáže-li se, že reálný předpoklad pro vyhoštění přestal z právních nebo jiných důvodů existovat nebo že přestaly existovat podmínky pro zajištění uvedené v odstavci 1, ztrácí zajištění odůvodnění a dotčená osoba musí být bezodkladně propuštěna.
47. Ve správním soudnictví bylo ostatně již dříve řečeno, že změna podmínek v zajištění či odpadnutí důvodů pro zajištění podléhá *následné a efektivní* soudní ochraně buďto v řízení o zásahové žalobě, popřípadě v řízení o žalobě proti rozhodnutí o nepropuštění ze zajištění či prodloužení doby zajištění (srov. rozsudky NSS č. j. 5 Azs 107/2020-46 ze dne 25. 6. 2020, č. 4058/2020 Sb. NSS, č. j. 9 Azs 63/2020-96 z téhož dne, č. 4059/2020 Sb. NSS, č. j. 6 Azs 170/2019-50 ze dne 13. 11. 2019, č. 3982/2020 Sb. NSS). Jestliže změna okolností zajištění podléhá efektivní soudní kontrole, není třeba přepínat požadavky na přezkum prvotního zajištění a kvalitu prognóz v něm učiněných.
48. Lze tedy uzavřít, že stanovením doby zajištění přibližně ve třech čtvrtinách její nejdelší přípustné doby žalovaný nezneužil své správní uvážení, ani nepřekročil jeho meze.

V. Závěr

49. Z uvedených důvodů není rozhodnutí žalovaného nezákonné a netrpí ani vadami řízení. Soud proto žalobu zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch a úspěšnému žalovanému nevznikly náklady nad rámec běžné úřední činnosti. Žádný z účastníků tak nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 věta první s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu do dvou týdnů od jeho doručení. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 27. září 2024

Mgr. Jan Šmakal v.r.
soudce